

TASA-ARVOKOMPASSI:

TYÖKALU TASA-ARVO- JA

YHDENVERTAISUUSTYÖHÖN OPPILAITOKSISSA

TASA-ARVOKOMPASSI - Työkalu Tasa-arvo- ja Yhdenvertaisuustyöhön perusopetuksessa

ISBN: 978-952-7432-02-0

Päätoimittaja: Mari-Anne Okkolin

Julkaisija: Rauhankasvatusinstituutti ry

Tasa-arvokompassi on tuotettu kansainvälisessä yhteistyöhankkeessa (Gender Equality Charter Mark II), jossa on kansalaisjärjestöjä ja yliopistoja kahdeksasta maasta: Development Education Centre South Yorkshire (Iso-Britannia), Südwind Association for Development Policy and Global Justice (Itävalta), Oxfam Italia (Italia), Forum for Freedom in Education (Kroatia), University of Thessaly (Kreikka), Anthropolis Association (Unkari), Center for Citizenship Education (Puola) ja Slovak Centre for Communication and Development (Slovakia). Jokainen kumppani on tuottanut tasa-arvotyökalun vastaamaan oman maansa tarpeisiin.

Suomen sovelluksen ovat kirjoittaneet: Matti Pihlajamaa, Valo Inkinen, Riikka Jalonen, Minna Laakso, Elina Lauttamäki, Jenni Leppänen, Saara Loukola, Minna Lyytinen, Heidi Nissinen, Mari-Anne Okkolin, Heli Pekkonen ja Venla Suutari.

Graafinen suunnittelu, taitto ja kuvitukset: Kiira Sirola

Kiitämme palautteesta ja kommentista asiantuntijatahoja Haaga-Helia, Seta ry, Students of Colour (SOCO), Tasa-arvoinen varhaiskasvatus -hanke, Opetushallitus, Prometheus leirin tuki ry, Tasa-arvovaltuutetun toimisto, Yhdenvertaisuusvaltuutetun toimisto, joita konsultoimme Tasa-arvokompassin kehittämisessä.

Pyydämme käyttämään lähdeviitettä: Rauhankasvatusinstituutti, 2020, Tasa-arvokompassi – Työkalu tasa-arvo- ja Yhdenvertaisuustyöhön varhaiskasvatuksessa.

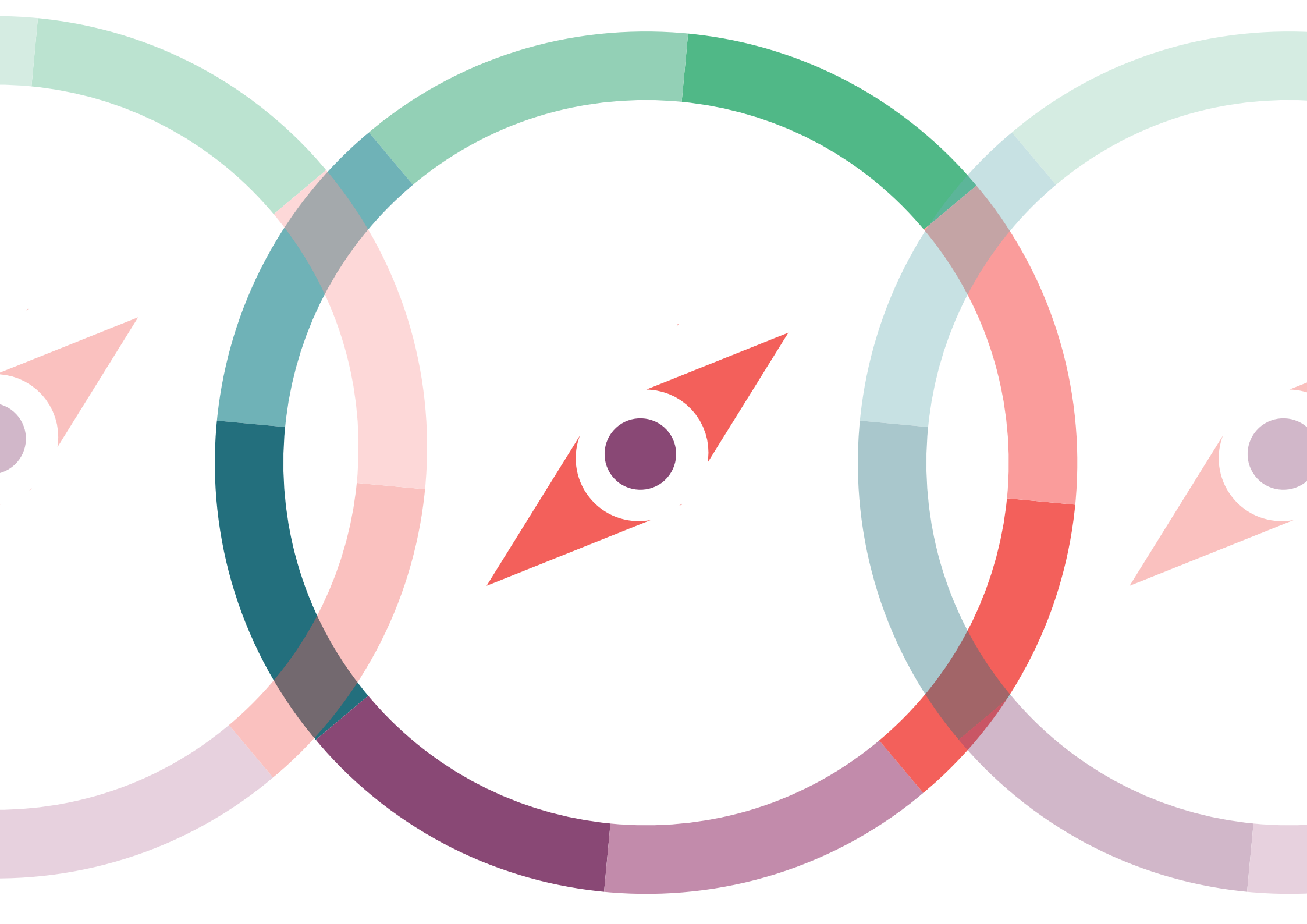
Hanke on rahoitettu Euroopan unionin Erasmus+ -ohjelmasta. Euroopan komissio ei vastaa julkaisun sisällöstä.

RAUHANKASVATUS-
INSTITUUTTI

Yhteisrahoitettu
Euroopan unionin
Erasmus+ -ohjelmasta

Mitä on oppilaitosten tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyö?

Oppilaitosten tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyö pohjautuu ajatukseen siitä, että jokainen opiskelija on ainutlaatuinen ja arvokas juuri sellaisena kuin hän on. Jokaisella opiskelijalla on oikeus tulla kuulluksi, nähdyksi, huomioon otetuksi ja ymmärretyksi omana itsenään sekä yhteisönsä jäsenenä.

Oppilaitosten tasa-arvotyön tavoitteena on *edistää* tasa-arvoa ja *puuttua* sukupuolen, sukupuoli-identiteetin ja sukupuolen ilmaisun ja kehon sukupuolitettujen piirteiden perusteella tapahtuvaan syrjintään. Yhdenvertaisuustyön tavoitteena on *edistää* yhdenvertaisuutta ja *puuttua* muilla perusteilla tapahtuvaan syrjintään. Näitä ovat esimerkiksi ikä, alkuperä, kieli, uskonto, vakaumus, vammaisuus, seksuaalinen suuntautuminen ja muut henkilöön liittyvät syyt. Syrjintä voi olla moniperusteista. Tällöin opiskelija kokee useisiin eri ominaisuuksiin perustuvaa syrjintää eriaikaisesti tai samanaikaisesti.

Sukupuolten tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen ovat keskeinen osa lukion opetussuunnitelman perusteita sekä lukiokoulutusta ohjaavaa arvo- ja ajattelupohjaa. Suomi on

myös sitoutunut tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustavoitteisiin useiden kansainvälisten sopimusten kautta.

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuslait velvoittavat oppilaitoksia edistämään tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä laatimaan oppilaitoskohtaisen tasa-arvosuunnitelman ja yhdenvertaisuussuunnitelman. Useat viranomaiset suosittelevat tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmien yhdistämistä, jolloin yhdessä suunnitelmassa käsitellään sekä sukupuoleen perustuvaa että muilla perusteilla tapahtuvaa syrjintää. On myös mahdollista sisällyttää suunnitelmat osaksi oppilaitoksen toimintaa ohjaaviin asiakirjoihin kuten opetussuunnitelmaan, vuosisuunnitelmaan ja strategiaan.

Tasa-arvokompassin painopiste on tasa-arvotyössä, johon yhdenvertaisuustyö kytkeytyy. Kompassin sanavalinnoissa toistuvat ilmaisut ”sukupuolen ja muiden ominaisuuksien huomioimisesta” sekä ”eri sukupuolten ja moninaisten opiskelijaryhmien huomioiminen”. Näiden sanavalintojen tavoitteena on, että oppilaitoksissa pohditaan ja kehitetään omaa toimintakulttuuria samanaikaisesti ja mahdollisimman monipuolisesti sekä *tasa-arvon* (sukupuolen,

sukupuoli-identiteetin, sukupuolen ilmaisun, kehon sukupuolitettujen piirteiden) että *yhdenvertaisuuden* (iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen ja muihin henkilöön liittyvien ominaisuuksien) näkökulmista.

Mikä on Tasa-arvokompassi?

Rauhankasvatusinstituutti on kehittänyt Tasa-arvokompassin eurooppalaisten kumppaneiden kanssa osana Erasmus+ -rahoitteista hanketta (**GECEM, Gender Equality Charter Mark¹**) tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi varhaiskasvatuksessa, peruskouluissa ja toisen asteen oppilaitoksissa.

Tasa-arvokompassin avulla on mahdollista *laatia* tai *päivittää* oppilaitoksen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma ja säännöllisesti käytettynä oppilaitokset pystyvät sen avulla *seuraamaan* oman tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyönsä etenemistä. Kompassin avulla tehty *arviointi* kannattaakin liittää osaksi oppilaitosten tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmia.

1 <https://maailmankoulu.fi/gecem/>

Tasa-arvokompassi koostuu viidestä teemakokonaisuudesta:

1 Hallinto ja johtaminen s. 7-12

2 Pedagoginen toiminta s. 13-19

3 Tilat ja ympäristö s. 20-25

4 Asenteet ja vuorovaikutus s. 25-30

5 Huoltajat ja sidosryhmät s. 31-32

Tehtäväkirjaliite alkaa sivulta 35

Oppilaitokset voivat käyttää Tasa-arvokompassia kokonaisuudessaan tai keskittyä johonkin teemaan. Kunkin teemakokonaisuuden alle on koottu oppilaitoksen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyötä koskevia tavoitteita sekä ehdotuksia oppilaitoksen tekemistä konkreettisista teoista oman toimintakulttuurinsa tasa-arvoistamiseksi ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Ehdotusten ja esimerkkien tavoitteena on motivoida kutakin oppilaitosta pohtimaan toimintaansa, syventämään osaamistaan ja kehittämään omaa toimintakulttuuriaan tasa-arvoisemmaksi ja yhdenvertaisemmaksi.

Oppilaitosten tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyössä on kyse pitkäkestoisesta toiminnasta monien eri toimijoiden kesken. Oppilaitosten ei myöskään oleteta tekevän kaikkia ehdotettuja tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustekoja kerralla, vaan tasa-arvoista ja yhdenvertaista oppimisympäristöä rakennetaan teko kerrallaan. Tasa-arvokompassista oppilaitokset saavat näkökulmia ja käytännön vinkkejä arkisten käytänteiden ja toimintakulttuurinsa kehittämiseen. Toivottavasti innostut Tasa-arvokompassista ja löydät sen avulla uusia ideoita juuri teidän oppilaitoksenne käyttöön!

Miten Tasa-arvokompassia käytetään?

Tasa-arvokompassi koostuu kahdesta osasta, tekstikirjasta ja sen tehtäväkirjaliitteestä, jot-

ka täydentävät toisiaan. Yksityiskohtaiset ohjeet siitä, kuinka Kompassia käytetään, saatte tehtäväkirjasta. Peruseriaatteena on, että Tasa-arvokompassi ohjaa keskustelemaan viiden pääteeman alla olevista tavoitteista ja kuhunkin tavoitteeseen liittyvistä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusteoista. On tärkeää, että keskustelija - havaintoja, pohdintoja ja ideoita - kirjataan ylös. Tätä dokumentaatiota voidaan hyödyntää tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaa laatiessa.

Mistä löydän lisää materiaaleja oppilaitosten tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön tueksi?

Osana koulutuskokonaisuutta Rauhankasvatustituutti on koostanut teemamateriaalipankin mukailemaan kompassin teemoja. Materiaalipankki on jaoteltu teemoittain sekä oppiasteittain. Sivustolle on koottu runsaasti konkreettisia materiaaleja ja tuntisuunnitelmia tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi koko varhaiskasvatusyksikön toimintakulttuurissa.

Materiaalipankki löytyy lyhytlinkillä:

<https://urly.fi/1Mbm>

Lisää materiaalia löytyy Maailmankoulun verkkosivuilta:

www.maailmankoulu.fi

Teema 1: **HALLINTO JA JOHTAMINEN**

Keskustelkaa, miten hyvin seuraavat tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusteot toimivat oppilaitoksessanne. Antakaa sen jälkeen itsellenne arvio oppilaitoksenne tilanteesta.

Tavoite 1.1

Oppilaitos sitoutuu sukupuolten tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen pitkäjänteisesti.

-Oppilaitoksessa toimii **työryhmä** tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Työryhmään kuuluu ainakin lukion johdon, opettajien, opiskeluhuollon ja opiskelijoiden edustajia.

-Oppilaitos toteuttaa säännöllisesti henkilökunnalle ja opiskelijoille suunnattuja tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskyselyitä. Kyselyiden tuloksia hyödynnetään oppilaitoksen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyössä.

-Oppilaitos laatii yhdessä opiskelijoiden, johdon, muun henkilökunnan ja huoltajien kanssa toiminnalliset tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmat. Niiden toimeenpanoa seurataan säännöllisesti esimerkiksi selkeiden mittareiden tai välitavoitteiden avulla.

-Myös **muuta oppilaitoksen** toimintaa (ml. keskeiset ohjaavat asiakirjat, hanke- ja kehittämistoiminta, oppiainekohtaiset kirjaukset) arvioidaan tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden näkökulmista ja toteutetaan niiden pohjalta tarvittavat muutokset.

-Oppilaitos **tiedottaa** aktiivisesti kaikkia työntekijöitä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuslaeista, LOPSin velvoitteista sekä muista tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta koskevista velvoitteista.

-Oppilaitoksen **tiedonkeruumenetelmät** huomioivat sukupuolen moninaisuuden. Esimerkiksi lomakkeisiin on mahdollista valita sukupuoleksi 'mies/poika', 'nainen/tyttö', 'muu' sekä 'en halua kertoa'.

-Oppilaitos viestii aktiivisesti tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta koskevista toimistaan. Oppilaitoksen verkkosivut ja muu **viestintä** on kaikkien saavutettavissa, ja siinä kiinnitetään huomiota monipuoliseen ja ei-stereotyyppiseen ilmaisuun.

Tavoite 1.2

Henkilökunta osallistuu ja koulutautuu oppilaitoksen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyöhön.

-Koko henkilökunta **havainnoi** aktiivisesti oppilaitoksen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustilannetta, sekä **osallistuu** sen kehittämiseen.

-Henkilökunnalle järjestetään säännöllisesti mahdollisuuksia oppilaitoksen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön **edistämiseen** (esim. aiheisiin liittyviä tietoiskuja, keskustelumahdollisuuksia tai suunnittelu-aikaa henkilökunnan yhteisissä kokouksissa tai erillisissä työryhmissä).

-Oppilaitos selvittää säännöllisesti henkilökunnan osaamista ja oppimistarpeita tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskysymyksistä sekä tekee tulosten pohjalta **kouluttautumissuunnitelman**.

-Kouluttautumiseen varataan riittävästi **resursseja** mukaan lukien sijaiskulut.

-Koko henkilökunta **osallistuu** täydennyskoulutuksiin tasa-arvosta ja yhdenvertaisuudesta. Koulutukset käsittelevät monipuolisesti ja tutkimusperustaisesti sukupuoleen, etnisyyteen, sosioekonomiseen taustaan, seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoli-identiteettiin, sukupuolen ilmaisuun, keholliseen moninaisuuteen, toimintakykyyn ja muihin vastaaviin ominaisuuksiin liittyviä kysymyksiä.

-Oppilaitos kannustaa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskysymyksiin syventyneitä henkilökunnan jäseniä toimimaan **mentoreina** kollegoilleen.

Tavoite 1.3

Opetuksen järjestäjän (henkilöstö)käytännöt edistävät tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta.

-Opetuksen järjestäjä (ja oppilaitos) varmistaa, että tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskysymykset sisältyvät uusien opettajien, opetusharjoittelijoiden, pidempiaikaisten sijaisten ja muun henkilökunnan **perehdytykseen**.

-Opetuksen järjestäjä on laatinut **henkilöstöä** koskevat tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmat*, joiden toimeenpanoa seurataan säännöllisesti.

-Opetuksen järjestäjä kerää **henkilöstökäytännöistä** sukupuolittain** eriytettyä tietoa esimerkiksi eri vaatavuustasojen tehtävissä toimivien henkilöiden ja henkilöstönimitysten sukupuolijakaumista sekä sukupuolittuneista palkkaeroista. Opetuksen järjestäjä tekee tulosten pohjalta toimia tasa-arvon edistämiseksi.

-Opetuksen järjestäjä (ja oppilaitos) varmistaa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön **jatkuvuuden** ja **yhdenmukaisuuden** eri oppiasteiden välillä.

-Opetuksen järjestäjä **jakaa** muille opetuksen järjestäjille ja asiantuntijaverkostoille hyviä toimintatapoja tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi kasvatusalan (henkilöstö)käytännöissä.

(*Kuuluvat henkilöstöpoliittisen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitteluun ja -työhön.

**Tämänhetkisen lain mukaan tietoa voi kerätä vain miehistä ja naisista.)

Opiskelijat osallistuvat aktiivisesti oppilaitoksen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyöhön.

-Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön tavoitteena edistää opiskelijoiden osallisuutta ja pystyvyyden tunnetta. Opiskelijat voivat **vaikuttaa** lukion tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyöhön.

-Opiskelijat **osallistuvat** monipuolisesti tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmien tekemiseen ja seurantaan suunnitteluprosessin kaikissa vaiheissa.

-Opiskelijoilla on monipuolinen **edustus** ja toimivaltaa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskysymyksiä käsittelevässä työryhmässä. Opiskelijoiden edustajisto heijastaa opiskelijoiden moninaisuutta. Tätä voidaan edistää hyödyntämällä esim. kiertävää edustusta.

-Opiskelijat toimivat aktiivisesti tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi **oppilaitoksessa** (esim. järjestämällä tapahtumia tai vertaiskoulutusta).

-Opiskelijat edistävät tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta ympäröivässä **yhteiskunnassa** esimerkiksi opetuksen osana tehtävillä vaikuttamisteoilla ja opintoihin liittyvillä omilla projekteilla.

Tavoite 1.5

Oppilaitos huomioi tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusnäkökulmat siirtymien yhteydessä ja oppilaitoksen opiskelijavalinnoissa.

-Oppilaitoksen **nykyisiltä ja entisiltä oppilailta** kerätään palautetta heidän kokemuksiaan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyöstä. Tietoa hyödynnetään koulusiirtymien yhteydessä.

-Koulutustarjontaan ja opiskelijavalintoihin liittyviä **viestintäkuvasto** on monipuolista. Myös oppilaitosten tutustumispäivien yhteydessä puretaan oppiaineisiin ja ammattialoihin liittyviä stereotyyppioita.

-Viestintä op koulutustarjonnasta, opiskelijavalinnan eri vaiheista (ml. hakulomakkeet) sekä arviointikriteereistä on selkeää ja **saavutettavaa kaikille**.

Teema 2:

PEDAGOGINEN TOIMINTA

Keskustelkaa, miten hyvin seuraavat tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusteot toteutuvat oppilaitoksessanne. Antakaa sen jälkeen itsellenne arvio oppilaitoksenne tilanteesta. Voitte myös valita oppilaitoksellenne kehittämiskohteen.

Tavoite 2.1

Kaikkien oppiaineiden opetussisällöt edistävät läpileikkaavasti tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta.

-Opettajat ja muu henkilökunta korostavat omassa toiminnassaan **kaikkien oppiaineiden tärkeyttä**, eivätkä he arvota oppiaineita hierarkkisesti.

-Opettajat keskustelevat aineryhmissä ja opiskelijoiden kanssa sukupuoleen ja muihin ominaisuuksiin liittyvistä normeista ja stereotyyppioista. Näiden pohjalta tehdään **toimia haitallisten normien ja stereotyyppioiden purkamiseksi** eri oppiaineiden opetuksessa.

-**Arviointikäytännöt** ovat monipuolisia. Arviointia eriytetään esimerkiksi oppimisvaikeuksien tai kielellisen moninaisuuden huomioimiseksi.

-Arviointikriteerien suunnittelussa huomioidaan ja puretaan sukupuoleen ja muihin ominaisuuksiin liittyviä ennakkoluuloja sekä varmistetaan, että **opiskelijoita arvioidaan samoin kriteerein** sukupuolesta tai muista ominaisuuksista riippumatta.

-Kaikkien oppiaineiden opetussisällöt huomioivat aktiivisesti ihmisten moninaisuuden esimerkiksi tuomalla esiin myös naisten, tyttöjen, sukupuolivähemmistöjen ja muiden **marginalisoitujen ryhmien saavutuksia** kyseisellä alalla.

Tavoite 2.2

Henkilökunta varaa riittävästi oppitunteja, työpajoja ja teemapäiviä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskysymysten käsittelyyn.

-Opettajat järjestävät **tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyviä oppitunteja**. Tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyvien oppituntien, työpajojen ja teemapäivien tavoitteena on sukupuoleen ja muihin ominaisuuksiin liittyvien haitallisten stereotyyppien purkaminen.

-Oppilaitos huomioi vuoden tapahtumia suunniteltaessa tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyvät **teemapäivät** (esimerkiksi kansainvälisen vammaisten päivän, saamelaisen kansallispäivän ja rasismien vastaisen viikon).

-Oppilaitos tarjoaa opiskelijoille **moninaisuutta kunnioittavaa seksuaalikasvatusta**.

-Opetuskäytännöt kannustavat opiskelijoita **normitietoiseen ajatteluun** sekä toimimaan tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Ajankohtaisiin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusongelmiin tutustutaan esimerkiksi etsimällä tietoa eri järjestöistä, katsomalla aiheeseen liittyviä elokuvia, toteuttamalla vierailukäyntejä tai kutsumalla kouluun näistä aiheista kertovia vierailijoita.

-Kiusaamista ja **syrijintää käsitellään eri aineiden opetuksessa**. Tavoitteena on purkaa syrjiviä rakenteita kuten sukupuolten epätasa-arvoa, rasismia tai mielenterveysongelmiin liittyviä stigmoja.

Tavoite 2.3

Oppimateriaalit edistävät tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta, ja opiskelijoita kannustetaan oppimateriaalien kriittiseen arviointiin.

-Henkilökunta **arvioi oppimateriaalien tekstejä ja kuvastoja** sukupuolen ja muiden ominaisuuksien näkökulmista. Tarkastelun kohteena voi olla esimerkiksi millä tavalla sukupuolen erilaiset ilmaisutavat, saamelaiset tai romanit näkyvät oppimateriaalien teksteissä, kuvissa ja kuvateksteissä.

-Henkilökunta kiinnittää oppimateriaaleja valittaessa huomiota moninäkökulmaisuuuteen, kielellisen moninaisuuden huomioimiseen sekä **tekstien ja kuvastojen inklusiivisuuteen** sukupuolen ja muiden ominaisuuksien näkökulmista.

-Oppilaitoksessa käytettävät **oppimateriaalit edistävät tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta** sekä läpileikkaavasti että erikseen. Ne käsittelevät ilmiöitä eri sukupuolten ja vähemmistöjen näkökulmista sekä kuvaavat ryhmien sisäisiä eroja.

-Opettajat sisällyttävät kaikkiin oppiaineisiin **kriittisen medialukutaidon** opetusta erityisesti sukupuolen ja muiden ominaisuuksien näkökulmista.

Tavoite 2.4

*Oppilaitos purkaa oppiaine-
valintoihin liittyviä stereo-
typioita.*

-Henkilökunta korostaa ohjauskäytännöissä, että kaikkia **oppiaineita** voi valita sukupuolesta ja muista ominaisuuksista **riippumatta**.

-Opiskelijoita **kannustetaan** aktiivisesti myös sukupuolen ja muiden ominaisuuksien näkökulmista **epätyypillisiin oppiainevalintoihin**.

-Henkilökunta purkaa sukupuoleen ja muihin ominaisuuksiin liittyviä **stereotyyppisiä ennakkoluuloja** eri oppiaineiden kohdalla esimerkiksi varmistamalla ihmisten moninaisuuden näkymisen kurssien kuvausteksteissä ja kuvituskuvin.

-Kurssitarjotinta laadittaessa huomioidaan moninaisten ja epätyypillistenkin **valintojen mahdollisuus** kurssien järjestämisessä.

-Oppilaitos kerää **sukupuolittain eriytettyä tietoa** opiskelijoiden tekemistä ainevalinnoista. Tietoa hyödynnetään oppilaitoksen tasa-arvotyössä.

Tavoite 2.5

Opinto-ohjaus purkaa koulutus- ja uravalintojen sukupuoleen ja muihin ominaisuuksiin liittyvää segregaatiota.

-Opinto-ohjaajat etsivät tietoa ja keskustelevat **tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustietoisesta** opinto-ohjauksesta, arvioivat sen toteutumista oppilaitoksessa ja määrittävät toimia sen kehittämiseksi.

Oppilaitokseen on tehty **ohjaussuunnitelma**, johon on määritelty konkreettiset keinot sukupuolittietoisesta ja muut ominaisuudet huomioivan ohjauksen toteuttamiseksi. Suunnitelmaa arvioidaan säännöllisesti ja arvioinnin pohjalta tehdään toimia sukupuolittietoisuuden edistämiseksi.

-Oppilaitos pyytää sukupuoleen ja muihin ominaisuuksiin liittyviä epätyypillisiä valintoja tehneitä entisiä opiskelijoita **vierailemaan** ja kertomaan koulutus- ja urapoluistaan.

-Opiskelijoita kannustetaan tutustumaan oman sukupuolensa tai muiden ominaisuuksiensa näkökulmista epätyypillisiin aloihin **työelämään tutustumisen** tai jatko-opintotoimien yhteydessä.

-Opinto-ohjauksessa puretaan sukupuoleen ja muihin ominaisuuksiin liittyviä stereotyyppioita ja normeja koulutus- ja uravalintojen kontekstissa. Esimerkiksi tiettyjen alojen sukupuolittumista tai etnistymistä käsitellään sekä **pohditaan** yhdessä tähän liittyviä taustatekijöitä.

Tavoite 2.6

Tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyvää opetusta suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa.

-Opiskelijoilta kartoitetaan kyselyjen tai keskustelujen avulla, missä **oppiaineissa** ja millaisissa **tilanteissa** he kokevat oppivansa tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyviä sisältöjä.

-Opiskelijoilta selvitetään säännöllisesti kyselyjen tai keskustelujen avulla, millaisia sukupuoleen ja muihin ominaisuuksiin liittyviä stereotyyppioita opiskelijat yhdistävät eri **oppiaineisiin** sekä **koulutus- ja uravalintoihin**.

-Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusnäkökulmat huomioidaan koulun **oppilaskunta- ja tukioppilastoiminnassa**. Opiskelijoiden edustajisto heijastaa opiskelijoiden moninaisuutta. Tätä voidaan edistää hyödyntämällä esim. kiertävää edustusta.

Teema 3: **TILAT JA YMPÄRISTÖ**

Keskustelkaa, miten hyvin seuraavat tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusteot toteutuvat oppilaitoksessanne kunkin tavoitteen kohdalla. Antakaa sen jälkeen itsellenne arvio oppilaitoksenne tilanteesta. Voitte myös valita oppilaitoksellenne kehittämiskohteen.

Tavoite 3.1

Koulu varmistaa kaikille yhdenvertaisen pääsyn kaikkiin koulun tiloihin.

-Opiskelijat **käyttävät yhteisiä tiloja ja piha-alueita tasa-puolisesti** sukupuolesta tai muista ominaisuuksista riippumatta. Henkilökunta tekee tarvittaessa toimia tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden tukemiseksi tilojen ja piha-alueiden käytössä.

-**Oppimisympäristöjen suunnittelussa** huomioidaan opiskelijoiden moninaisuus ja erilaiset toimintakyvyt. Oppilaitos tekee säännöllisesti esteettömyyskartoituksia sekä muokkaa niiden pohjalta tilojaan esteettömämmiksi ja saavutettavammiksi.

-Oppilaitoksessa on tytöille ja pojille **eriytettyjä ja sukupuolittamattomia** wc- ja pukutiloja, ja niiden suunnittelussa on huomioitu kuukautishygieniaan liittyvät kysymykset.

-Sukupuolivähemmistöihin kuuluvat opiskelijat saavat käyttää sukupuoli-**identiteettinsä mukaisia** tai turvallisiksi kokemiaan wc- ja pukutiloja.

-Pukutiloissa on mahdollista peseytyä ja vaihtaa vaatteet myös **yksityisesti tai avustajan kanssa.**

Opiskelijoiden tukipalvelut edistävät tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta.

-Oppilaitos järjestää tarvittaessa liikuntarajoitteisille opiskelijoille **ohjausta**, joka auttaa heitä osallistumaan kaikkiin toimintoihin omien toiveidensa mukaisesti.

-**Opiskeluhooltoryhmä** käsittelee säännöllisesti tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskysymyksiä, huomioi sukupuolen ja muihin ominaisuuksiin liittyvän moninaisuuden kaikessa toiminnassaan sekä osallistuu oppilaitoksen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyöhön.

-Kaikilla opiskelijoilla on mahdollisuus **keskustella** sukupuoleen, seksuaalisuuteen ja seksuaaliseen suuntautumiseen liittyvistä kysymyksistä terveydenhoitajan, lääkärin ja/tai psykologin kanssa.

-Kaikilla opiskelijoilla on mahdollisuus saada **tukea kohdatessaan syrjintää**. Opiskeluhooltoryhmällä on riittävää osaamista esimerkiksi seksuaaliseen suuntautumiseen liittyen sekä tietoa rasismiin liittyvän syrjinnän seurauksista mielenterveydelle.

-**Opiskeluterveydenhuollosta** saa maksuttomia ehkäisyvälineitä sekä tietoa seksitaudeilta ja raskaudelta suojautumiseksi. Palvelut huomioivat seksuaalisen suuntautumisen, sukupuolen ja kehojen moninaisuuden.

Tavoite 3.3

Oppilaitoksessa esillä olevat materiaalit edistävät tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta.

-Oppilaitoksessa on esillä **materiaaleja**, joilla se viestii edistävää aktiivisesti tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta.

-Oppilaitoksessa esillä olevissa **materiaaleissa** esiintyy sukupuolen ilmaisultaan erilaisia **ihmisiä monenlaisissa rooleissa**. Kuvissa esimerkiksi näkyy monenlaisia perhe- ja suhdemuotoja.

-Oppilaitoksessa esillä olevissa **materiaaleissa** käytetty **kieli huomioi** sukupuolen ja muihin ominaisuuksiin liittyvän **moninaisuuden**. Esimerkiksi hetero-oletusta voidaan purkaa käyttämällä sukupuolineutraalia ilmaisua kumppanista tai puolisoista.

-**Oppilaitoksen käyttämiä ja itsensä tuottamia materiaaleja arvioidaan** tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden näkökulmista. Niihin tehdään tarvittaessa muutoksia, jotta ne purkavat sukupuoleen ja muihin ominaisuuksiin liittyviä haitallisia stereotyyppioita.

Tavoite 3.4

Opiskelijat toimivat aktiivisesti oppilaitoksen tilojen tasa-arvoistamiseksi ja yhdenvertaisuuden takaamiseksi.

-**Opiskelijoita kannustetaan keskustelemaan** ja esittämään kehitysehdotuksia **oppilaitoksen tiloista** tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden näkökulmista. Opiskelijoiden kehitysehdotukset huomioidaan tilojen muuttamisessa.

-**Opiskelijat osallistuvat oppilaitoksen viestintämateriaalien arviointiin** sekä muutosten tekemiseen tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden näkökulmista.

-**Opiskelijoille järjestetään mahdollisuuksia arvioida**, miten turvallisiksi ja inklusiivisiksi he kokevat oppilaitoksen eri tilat. Tulosten perusteella oppilaitoksen tiloja muutetaan tasa-arvoisemmiksi ja yhdenvertaisemmiksi.

-Opiskelijoita **rohkaistaan jakamaan** rakentavalla tavalla **näkemyksiään** turvallisista opiskeluympäristöistä henkilökunnan jäsenille.

Teema 4: ASENTEET JA VUOROVAIKUTUS

Keskustelkaa, miten hyvin seuraavat tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusteot toteutuvat oppilaitoksessanne. Antakaa sen jälkeen itsellenne arvio oppilaitoksenne tilanteesta. Voitte myös valita oppilaitoksellenne kehittämiskohteen.

Tavoite 4.1

Henkilökunta tukee aktiivisesti sukupuolitietoista ja syrjimätöntä kielenkäyttöä.

-Oppilaitoksella on **nollatoleranssi** syrjivään kielenkäyttöön ja sen säännöt kieltävät seksistisen, homo- ja transfobisen, rasistisen, ableistisen ja muun syrjivän kielen. Oppilaitos selvittää henkilökunnan ja opiskelijoiden kokemuksia syrjivästä kielenkäytöstä ja tekee tarvittaessa niihin liittyviä toimenpiteitä.

-Henkilökunta ja opiskelijat **tunnistavat** syrjivän kielenkäytön ja puuttuvat siihen aina sitä kohdatessaan. He etsivät aktiivisesti tietoa ja toimintamalleja sukupuolitietoiseen ja syrjimättömään kielenkäyttöön liittyen.

-Opettajat **itse- ja vertaisarvioivat** sekä omaa että kollegoidensa kielenkäyttöä tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden näkökulmista.

-Opiskelijat **järjestävät vertaisopetusta** syrjivään kielenkäyttöön liittyen esimerkiksi tukioppilas- tai opiskelijakuntatoiminnan yhteydessä.

-Henkilökunta **puhuttelee opiskelijoita etunimillä** sukupuolen sijaan sekä kunnioittaa opiskelijoiden omaa määrittelyä sukupuolestaan. Opiskelijoilta kysytään heidän käyttämiään persoonapronomineja, mikäli opetuksessa käytetty kieli sisältää sukupuolitettuja pronomineja.

Henkilökunta tukee nuorten käyttäytymistä sukupuolittoisesti ja yhdenvertaisesti.

-Henkilökunta **keskustelee** säännöllisesti nuorten keskinäisistä ryhmäjäoista ja vertaissuhteista sukupuolen, etnisen taustan ja muiden ominaisuuksien näkökulmista. Oppilaitoksessa **seurataan** ryhmien muodostumiseen liittyviä **stereotyyppioita** ja **puututaan** niihin.

-Opettajat **antavat yhtä paljon huomiota** kaikille opiskelijoille kehumalla heitä tasaisesti. Henkilökunta puuttuu kaikkien opiskelijoiden ei-toivottuun käyttäytymiseen tasapuolisesti.

-Ominaisuuksiltaan erilaiset opiskelijat tekevät **luontevasti yhteistyötä** oppitunneilla. Opiskelijoita ei jaeta tarpeettomasti sukupuolen tai muun ominaisuuden mukaan eriytettyihin ryhmiin. Henkilökunta tukee yhteistyötä esimerkiksi ryhmäytymisellä ja luomalla aktiivisesti turvallista ilmapiiriä ja vastuutehtävät on jaettu tasaisesti eri opiskelijoille.

-Oppilaitoksen yhteiset juhlat ja tilaisuudet eivät vahvista vaan **purkavat stereotyyppioita** ja ovat saavutettavia kaikille sekä huomioivat kulttuurisen, uskonnollisen ja katsomuksellisen moninaisuuden.

Tavoite 4.3

Oppilaitos toimii aktiivisesti kiusaamisen, häirinnän ja syrjinnän päättämiseksi.

-Oppilaitoksen **järjestyssäännöt edellyttävät puuttumista** kiusaamiseen ja syrjintään. Oppilaitoksessa toimii moninaisia häirintäyhdyshenkilöitä, jotka tarjoavat tukea ja neuvontaa kiusaamista ja syrjintää kokeneille opiskelijoille. Opiskelijat voivat yhdyshenkilöiden lisäksi kääntyä oppilaitoksen kaikkien aikuisten puoleen ja henkilökunta puuttuu syrjintätilanteisiin.

-Henkilökunta **tukee** sellaisen ilmapiirin **syntymistä**, jossa jokainen opiskelija nähdään **ensisijaisesti yksilönä** eikä jonkin ominaisuutensa edustajana.

-Henkilökunta **keskustelee** sukupuoleen ja muihin ominaisuuksiin perustuvan **kiusaamisen ja syrjinnän eri muodoista**, erityisesti syrjivien valtasuhteiden tunnistamista oppilaitoksen arjessa ja niihin puuttumisesta.

-Oppilaitoksessa on **selkeä toimintaohje seksuaaliseen häirintään** ja muihin sukupuoleen perustuvan väkivallan tekoihin puuttumiseksi ja ennaltaehkäisemiseksi. Henkilökunta, opiskelijat ja vanhemmat tietävät toimintaohjeista sekä tarjolla olevista tukipalveluista.

Henkilökunnan nonverbaalinen vuorovaikutus on tasa-arvoista ja yhdenvertaista.

-Henkilökunta **huomioi tasapuolisesti kaikkia opiskelijoita** riippumatta sukupuolesta, ihonväristä, toimintakyvystä tai muusta ominaisuudesta.

-Henkilökunnan äänenkäyttö ja käytetyt äänensävyt ovat **samanlaisia kaikkia kohtaan** riippumatta opiskelijoiden ominaisuuksista.

-Henkilökunta **huomioi** nonverbaalisessa vuorovaikutuksessaan erilaisia **kulttuurisia käsityksiä** esimerkiksi koskettamiseen liittyen sekä moninaisia temperamentteja ja vuorovaikutuksen tapoja.

-Henkilökunta **tarkastelee** säännöllisesti nonverbaalista vuorovaikutustaan tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden näkökulmista sekä tekee vuorovaikutukseen tarvittavia muutoksia. Esimerkiksi henkilökunnan fyysiset eleet ja ilmeet voivat kertoa sukupuoleen ja muihin ominaisuuksiin liittyvistä ennakkokäsityksistä.

Tavoite 4.5

Opiskelijat osallistuvat syrjinnän, seksuaalisen häirinnän ja muun sukupuoleen perustuvan väkivallan lopettamiseksi tähtäävään toimintaan.

-Oppilaitos **tiedottaa** aktiivisesti opiskelijoita ja henkilökuntaa seksuaalisen häirinnän ja muun sukupuoleen perustuvan väkivallan vastaisesta **toimintaohjeesta**. Opiskelijoita kannustetaan ilmoittamaan ja keskustelemaan seksuaalisesta häirinnästä ja muusta sukupuoleen perustuvasta väkivallasta.

-Opiskelijat ja henkilökunta **tunnistavat syrjivän kielenkäytön** ja puuttuvat seksistiseen ja muuhun syrjivään kielenkäyttöön aina sitä kohdatessaan. Asiasta keskustellaan joko suoraan asianosaisen tai opettajan kautta.

-Opiskelijat **osallistuvat syrjinnän vastaiseen työhön** oppilaitoksessa, kuten turvallisemman tilan periaatteiden luomiseen ja aktiiviseen ylläpitämiseen. Heille tarjotaan vaikutusmahdollisuuksia syrjinnän ja häirinnän lopettamiseksi esimerkiksi kerhoissa, tukioppilas- ja oppilaskuntatoiminnassa.

-Oppilaitos kannustaa **opiskelijoita ilmoittamaan ja keskustelemaan** seksuaalisesta häirinnästä ja muusta sukupuoleen perustuvasta väkivallasta.

-Opiskelijoille **järjestetään** säännöllisesti **keskustelumahdollisuuksia ja työpajoja** sekä tiedotetaan olemassa olevista tukipalveluista. Heille jaetaan tietoa myös ulkopuolisten toimijoiden tarjoamista neuvonta- ja tukipalveluista seksuaalista häirintää ja muuta sukupuoleen perustuvaa väkivallasta kohdanneille sekä väkivallan tekijöille.

Teema 5: **HUOLTAJAT JA SIDOSRYHMÄT**

Keskustelkaa, miten hyvin seuraavat tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusteot toteutuvat oppilaitoksessanne. Antakaa sen jälkeen itsellenne arvio oppilaitoksenne tilanteesta. Voitte myös valita oppilaitoksellenne kehittämiskohteen.

Tavoite 5.1

Oppilaitos ottaa huoltajat mukaan osaksi tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyötä

-Oppilaitos **huomioi perheiden moninaisuuden** kaikessa toiminnassaan. Oppilaitos järjestää tarvittaessa tulkkausta huoltajille sekä tekee kaikesta toiminnasta saavutettavaa eri sosioekonomisista taustoista tuleville perheille.

-Henkilökunta **keskustelee** säännöllisesti oppilaitoksen **vanhempainyhdistyksen** tai muiden huoltajia edustavien tahojen kanssa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyöstä sekä kehittää yhteistyötä käytyjen keskustelujen pohjalta.

-Oppilaitos **järjestää** tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyvää **koulutusta huoltajille**. Nämä voivat olla esimerkiksi ohjattuja keskusteluja tai ulkopuolisten asiantuntijoiden puheenvuoroja vanhempainiltojen yhteydessä.

-Opiskelijoita kannustetaan **keskustelemaan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussisällöistä** huoltajiensa kanssa.

-Koulu **viestii** aktiivisesti tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta koskevista toimistaan. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmat ovat esillä koulun verkkosivuilla.

Tavoite 5.2

Oppilaitos tekee tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyötä yhdessä muiden yhteiskunnallisten toimijoiden kanssa.

-Oppilaitos **kartoittaa** säännöllisesti järjestöjen ja muiden sidosryhmien kanssa tekemäänsä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyötä sekä kutsuu niitä osallistumaan oppilaitoksen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyöhön.

-Oppilaitos tekee yhteistyötä alueen **kirjaston** kanssa ja esimerkiksi pyytää lukuvinkkauksia tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden käsittelyyn.

-Oppilaitos **purkaa** ominaisuuksiin liittyviä **stereotyyppioita työelämän edustajien kanssa** tekemässään yhteistyössä.

-Oppilaitos **puuttuu** aktiivisesti tapauksiin, joissa opiskelijat kohtaavat **syrijintää** esimerkiksi **työelämään tai jatko-opintoihin** tutustuessa.

-Oppilaitos **toimii** aktiivisesti tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi **lähiyhteisössä** ja laajemmin **yhteiskunnassa**. Oppilaitos voi esimerkiksi järjestää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistäviä tapahtumia tai viestiä kokemuksistaan päättäjille.

Tavoite 5.3

Opiskelijat edistävät tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta lähiyhteisöissään ja laajemmin yhteiskunnassa.

-Opetuksessa **puretaan osallistavasti** sukupuoleen ja muihin ominaisuuksiin liittyviä haitallisia stereotyyppioita ja hyödynnetään oppilaiden omia yhteiskunnallisia havaintoja.

-Oppilaat voivat tehdä tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyviä **yhteiskunnallisia vaikuttamistekoja** osana opetusta ja opintoihin liittyvien omien projektien avulla.

-Oppilaille **järjestetään** säännöllisiä mahdollisuuksia jakaa näkemyksiään ja vertaiskouluttaa muita oppilaita tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskysymyksistä esimerkiksi oppilaskunta- tai tukioppilastoiminnan yhteydessä.

TEHTÄVÄKIRJALIITE OPPILAITOS

Miten Tasa-arvokompassia käytetään?

Tasa-arvokompassi koostuu kahdesta osasta, tekstikirjasta ja sen tehtäväkirjaliitteestä, jotka täydentävät toisiaan. Teksti- ja tehtäväkirjat on molemmat jaettu viiteen eri teemaan. Käykää ensimmäiseksi teemoja läpi tekstikirjan kysymysten avulla, keskustelkaa sekä kirjatkaa ylös havaintojanne ja toimianne. Myöhemmin voitte hyödyntää näitä kirjauksia esimerkiksi yksikkönne tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaa laatiessa.

Tämän jälkeen voitte ottaa käyttöönnne tehtäväkirjan, jossa itsearvioidaan oppilaitoksen toimintaa näissä viidessä eri teemassa. Voitte laskea ja kirjata eri teemoista pisteet alla olevan taulukon mukaisesti, ja lopuksi laskea pisteet yhteen. Pisteet yhteenlaskettuanne saatte arvion, onko teema kokonaisuudessaan yksikössänne puuttuvalla, alkavalla, kehittyvällä vai vakiintuvalla tasolla. Tämä voi auttaa yksikköänne havaitsemaan, mihin teemoihin erityisesti kiinnittää huomiota ja missä on jomenty eteenpäin.

Arviointi kannattaa tehdä yhdessä esimerkiksi työryhmässä, johon kuuluu useampi henkilö sekä työyhteisöstä että johdosta. Miettikää myös, kuinka saatte oppilaat tai lapset mukaan arviointiin ja kehittämiseen sekä missä teemoissa heidän äänensä kuuleminen olisi erityisen tärkeää.

0 (puuttuva)	Yksikkö ei ole vielä toteuttanut tai suunnitellut tavoitteeseen liittyviä tekoja.
1 (alkava)	Yksikkö on alkanut suunnitella ja toteuttaa yksittäisiä tavoitteeseen liittyviä tekoja.
2 (kehittyvä)	Yksikkö toteuttaa useita tavoitteeseen liittyviä toimia. Tavoitteen eteen tehdyt teot eivät kuitenkaan ole säännöllisiä.
3 (vakiintunut)	Yksikkö toteuttaa kaikkia tai lähes kaikkia tavoitteeseen liittyviä tekoja suunnitelmallisesti. Yksiköllä on toimivat ja vakiintuneet käytännöt tavoitteeseen liittyviin tekoihin.

Teema 1: **HALLINTO JA JOHTAMINEN**

**Tavoite
1.1**

Oppilaitos sitoutuu sukupuolten tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen pitkäjänteisesti.

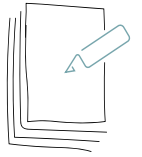

**Tavoite
1.2**

Henkilökunta osallistuu ja koulutetaan oppilaitoksen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyöhön.

Pisteet: 0 / 1 / 2 / 3

Erityishuomio tästä tavoitteesta:

Pisteet: 0 / 1 / 2 / 3

Erityishuomio tästä tavoitteesta:

**Tavoite
1.3**

Opetuksen järjestäjän (henkilöstö)käytännöt edistävät tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta.

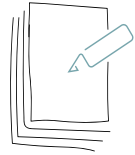

**Tavoite
1.4**

Opiskelijat osallistuvat aktiivisesti oppilaitoksen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyöhön.

Pisteet: 0 / 1 / 2 / 3

Erytysuomio tästä tavoitteesta:

Pisteet: 0 / 1 / 2 / 3

Erytysuomio tästä tavoitteesta:

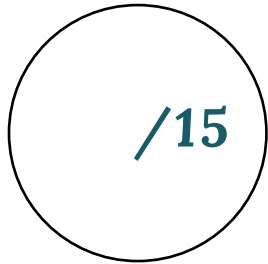

Oppilaitos huomioi tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusnäkökulmat siirtymien yhteydessä ja oppilaitoksen opiskelijavalinnoissa.

Pisteet: 0 / 1 / 2 / 3

Erityishuomio tästä tavoitteesta:

TEEMAN "HALLINTO JA JOHTAMINEN" KAIKKIEN TAVOITTEIDEN PISTEET YHTEENSÄ

0–2 pistettä PUUTTUVA
3–6 pistettä ALKAVA
7–11 pistettä KEHITTYVÄ
12–15 pistettä VAKIINTUNUT

Saavutettu taso:

POHTIKAA MYÖS SEURAAVIA AVOIMIA KYSYMYKSIÄ TEEMAAN "HALLINTO JA JOHTAMINEN" LIITTYEN. LISTATKAA VASTAUKSENNE RANSKALAISILLA VIIVOILLA.

1 Millaisia hallintoon ja johtamiseen liittyviä kehittämiskohteita oppilaitoksessanne on?

.....
.....

2 Missä hallintoon ja johtamiseen liittyvissä teoissa olette onnistuneet viimeisen vuoden aikana?

.....
.....

3 Mihin hallintoon ja johtamiseen liittyviin tekoihin sitoudutte seuraavan vuoden aikana?

.....
.....

4 Miten arvioitte ja seuraatte etenemistänne edellä päättämässänne teoissa?

.....
.....

5 Mitä muita hallintoon ja johtamiseen liittyviä tekoja oppilaitoksenne tekee?

.....
.....

6 Miten? (toimintasuunnitelma, alustava aikataulu ja vastuut)

.....
.....

Teema 2: **PEDAGOGINEN TOIMINTA**

**Tavoite
2.1**

Kaikkien oppiaineiden opetussisällöt edistävät läpileikkaavasti tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta.

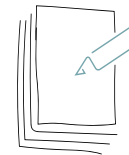

**Tavoite
2.2**

Henkilökunta varaa riittävästi opitunteja, työpajoja ja teemapäiviä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskysymysten käsittelyyn.

Pisteet: 0 / 1 / 2 / 3

Erytöshuomio tästä tavoitteesta:

Pisteet: 0 / 1 / 2 / 3

Erytöshuomio tästä tavoitteesta:

**Tavoite
2.3**

Oppimateriaalit edistävät tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta, ja opiskelijoita kannustetaan oppimateriaalien kriittiseen arviointiin.

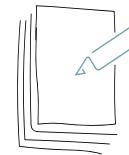

**Tavoite
2.4**

Oppilaitos purkaa oppiainevalintoihin liittyviä stereotyyppioita.

Pisteet: 0 / 1 / 2 / 3

Erytyshuomio tästä tavoitteesta:

Pisteet: 0 / 1 / 2 / 3

Erytyshuomio tästä tavoitteesta:

**Tavoite
2.5**

Opinto-ohjaus purkaa koulutus- ja uravalintojen sukupuoleen ja muihin ominaisuuksiin liittyvää segregaatiota.

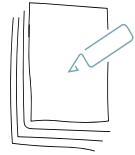

**Tavoite
2.6**

Tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyvää opetusta suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa.

Pisteet: 0 / 1 / 2 / 3

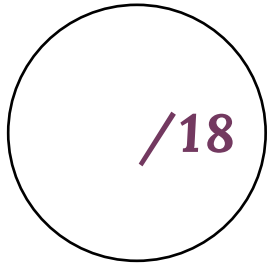
Erytishuomio tästä tavoitteesta:

Pisteet: 0 / 1 / 2 / 3

Erytishuomio tästä tavoitteesta:

TEEMAN ”PEDAGOGINEN TOIMINTA” KAIKKIEN TAVOITTEIDEN PISTEET YHTEENSÄ

0–3 pistettä PUUTTUVAA
4–8 pistettä ALKAVA
9–14 pistettä KEHITTYVÄ
15–18 pistettä VAKIINTUNUT

Saavutettu taso:

POHTIKAA MYÖS SEURAAVIA AVOIMIA KYSYMYKSIÄ TEEMAAN ”PEDAGOGINEN TOIMINTA” LIITTYEN. LISTATKAA VASTAUKSENNE RANSKALAISILLA VIIVOILLA.

1 Millaisia pedagogiseen toimintaan liittyviä kehittämiskohteita oppilaitoksessanne on?

.....
.....

2 Missä pedagogiseen toimintaan liittyvissä teoissa olette onnistuneet viimeisen vuoden aikana?

.....
.....

3 Mihin pedagogiseen toimintaan liittyviin tekoihin sitoudutte seuraavan vuoden aikana?

.....
.....

4 Miten arvioitte ja seuraatte etenemistänne edellä päättämässänne teoissa?

.....
.....

5 Mitä muita pedagogiseen toimintaan liittyviä tekoja oppilaitoksenne tekee?

.....
.....

6 Miten? (toimintasuunnitelma, alustava aikataulu ja vastuut)

.....
.....

Teema 3: **TILAT JA YMPÄRISTÖ**

**Tavoite
3.1**

Oppilaitos varmistaa kaikille yhdenvertaisen pääsyn kaikkiin oppilaitoksen tiloihin.

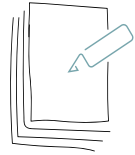

**Tavoite
3.2**

Opiskelijoiden tukipalvelut edistävät tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta.

Pisteet: 0 / 1 / 2 / 3

Erytyshuomio tästä tavoitteesta:

Pisteet: 0 / 1 / 2 / 3

Erytyshuomio tästä tavoitteesta:

**Tavoite
3.3**

Oppilaitoksessa esillä olevat materiaalit edistävät tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta.

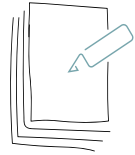

**Tavoite
3.4**

Opiskelijat toimivat aktiivisesti oppilaitoksen tilojen tasa-arvoistamiseksi ja yhdenvertaisuuden takaamiseksi.

Pisteet: 0 / 1 / 2 / 3

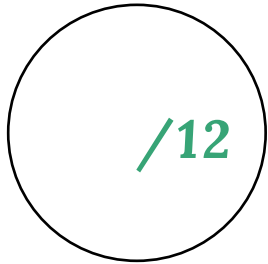
Erityishuomio tästä tavoitteesta:

Pisteet: 0 / 1 / 2 / 3

Erityishuomio tästä tavoitteesta:

TEEMAN "TILAT JA
YMPÄRISTÖ" KAIKKIEN
TAVOITTEIDEN PISTEET
YHTEENSÄ

0-2 pistettä PUUTTAVA
3-5 pistettä ALKAVA
6-9 pistettä KEHITTYVÄ
10-12 pistettä VAKIINTUNUT

Saavutettu taso:

POHTIKAA MYÖS SEURAAVIA AVOIMIA KYSYMYKSIÄ TILOIHIN JA
YMPÄRISTÖÖN LIITTYEN. LISTATKAA VASTAUKSENNE RANSKALAISILLA
VIIVOILLA.

1 Millaisia tiloihin ja ympäristöön liittyviä kehittämiskohteita oppilaitoksessanne on?

.....
.....

2 Missä tiloihin ja ympäristöön liittyvissä teoissa olette onnistuneet viimeisen vuoden aikana?

.....
.....

3 Mihin tiloihin ja ympäristöön liittyviin tekoihin sitoudutte seuraavan vuoden aikana?

.....
.....

4 Miten arvioitte ja seuraatte etenemistänne edellä päättämässänne teoissa?

.....
.....

5 Mitä muita tiloihin ja ympäristöön liittyviä tekoja oppilaitoksenne tekee?

.....
.....

6 Miten? (toimintasuunnitelma, alustava aikataulu ja vastuut)

.....
.....

Teema 4: **ASENTEET JA VUOROVAIKUTUS**

**Tavoite
4.1**

Henkilökunta tukee aktiivisesti sukupuolیتietoista ja syrjimätöntä kielenkäyttöä.

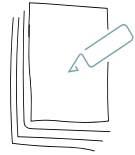

**Tavoite
4.2**

Henkilökunta tukee nuorten käyttäytymistä sukupuolیتietoisesti ja yhdenvertaisesti.

Pisteet: 0 / 1 / 2 / 3

Erytishuomio tästä tavoitteesta:

Pisteet: 0 / 1 / 2 / 3

Erytishuomio tästä tavoitteesta:

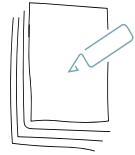
Oppilaitos toimii aktiivisesti kiusaamisen, häirinnän ja syrjinnän päättämiseksi.

Henkilökunnan nonverbaali vuorovaikutus on tasa-arvoista ja yhdenvertaista.

Pisteet: 0 / 1 / 2 / 3

Erytyishuomio tästä tavoitteesta:

Pisteet: 0 / 1 / 2 / 3

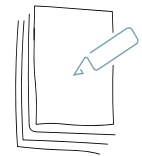
Erytyishuomio tästä tavoitteesta:

Opiskelijat osallistuvat syrjinnän, seksuaalisen häirinnän ja muun sukupuoleen perustuvan väkivallan lopettamiseksi tähtäävään toimintaan.

Pisteet: 0 / 1 / 2 / 3

Erityishuomio tästä tavoitteesta:

Four horizontal dotted lines for writing notes.

**TEEMAN "ASENTEET
JA VUOROVAIKUTUS"
KAIKKIEN TAVOITTEIDEN
PISTEET YHTEENSÄ**

/15

0–2 pistettä PUUTTAVA
3–6 pistettä ALKAVA
7–11 pistettä KEHITTYVÄ
12–15 pistettä VAKIINTUNUT

Saavutettu taso:

**POHTIKAA MYÖS SEURAAVIA AVOIMIA KYSYMYKSIÄ TEEMAAN "ASENTEET JA
VUOROVAIKUTUS" LIITTYEN. LISTATKAA VASTAUKSENNE RANSKALAISILLA
VIIVOILLA.**

1 Millaisia asenteisiin ja vuorovaikutukseen liittyviä kehittämiskohteita oppilaitoksessanne on?

.....
.....

2 Missä asenteisiin ja vuorovaikutukseen liittyvissä teoissa olette onnistuneet viimeisen vuoden aikana?

.....
.....

3 Mihin asenteisiin ja vuorovaikutukseen liittyviin tekoihin sitoudutte seuraavan vuoden aikana?

.....
.....

4 Miten arvioitte ja seuraatte etenemistänne edellä päättämässänne teoissa?

.....
.....

5 Mitä muita asenteisiin ja vuorovaikutukseen liittyviä tekoja oppilaitoksenne tekee?

.....
.....

6 Miten? (toimintasuunnitelma, alustava aikataulu ja vastuut)

.....
.....

Teema 5: **HUOLTAJAT JA SIDOSRYHMÄT**

**Tavoite
5.1**

Oppilaitos ottaa huoltajat mukaan osaksi tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyötä.

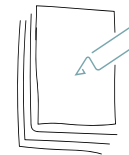

**Tavoite
5.2**

Oppilaitos tekee tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyötä yhdessä muiden yhteiskunnallisten toimijoiden kanssa.

Pisteet: 0 / 1 / 2 / 3

Erytys huomio tästä tavoitteesta:

Pisteet: 0 / 1 / 2 / 3

Erytys huomio tästä tavoitteesta:

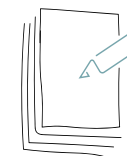

**Tavoite
5.3**

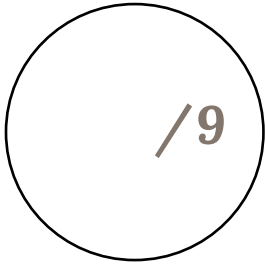
*Opiskelijat edistävät tasa-arvoa ja
yhdenvertaisuutta lähiyhteisössään.*

Pisteet: 0 / 1 / 2 / 3

Erityishuomio tästä tavoitteesta:

TEEMAN "HUOLTAJAT JA SIDOSRYHMÄT" KAIKKIEN TAVOITTEIDEN PISTEET YHTEENSÄ

- 0-2 pistettä PUUTTAVA
- 3-5 pistettä ALKAVA
- 5-7 pistettä KEHITTYVÄ
- 7-9 pistettä VAKIINTUNUT

Saavutettu taso:

POHTIKAA MYÖS SEURAAVIA AVOIMIA KYSYMYKSIÄ HUOLTAJIIN JA SIDOSRYHMIIN LIITTYEN. LISTATKAA VASTAUKSENNE RANSKALAISILLA VIIVOILLA. POHTIKAA MYÖS SEURAAVIA AVOIMIA KYSYMYKSIÄ HUOLTAJIIN JA SIDOSRYHMIIN LIITTYEN. LISTATKAA VASTAUKSENNE RANSKALAISILLA VIIVOILLA.

Millaisia huoltajiin ja sidosryhmiin liittyviä kehittämiskohteita oppilaitoksessanne on?

.....
.....

Missä huoltajiin ja sidosryhmiin liittyvissä teoissa olette onnistuneet viimeisen vuoden aikana?

.....
.....

Mihin huoltajiin ja sidosryhmiin liittyviin tekoihin sitoudutte seuraavan vuoden aikana?

.....
.....

Miten arvioitte ja seuraatte etenemistänne edellä päättämässänne teoissa?

.....
.....

Mitä muita huoltajiin ja sidosryhmiin liittyviä tekoja oppilaitoksenne tekee?

.....
.....

Miten? (toimintasuunnitelma, alustava aikataulu ja vastuut)

.....
.....

KOKONAISPISTEET:

/69

0–13 pistettä PUUTTUVA
14–32 pistettä ALKAVA
33–58 pistettä KEHITTYVÄ
59–69 pistettä VAKIINTUNUT

Saavutettu taso:

Päivämäärä:

Tämän tehtäväkirjan tuotoksena syntyneet tavoitteet ja kehittämiskohteet kirjataan (minne):

Niiden toteutumista mitataan:

Seuraava seurantakerta on:

Toimenpanosta vastaa:

Seurannasta vastaa:

